

LBRIS

We know
books

Mirela Matyas · Marian Vulcănescu

OLTENIA
MĂNAȘTIRILOR

Istorie, iconografie și arhitectură

Volumul IV

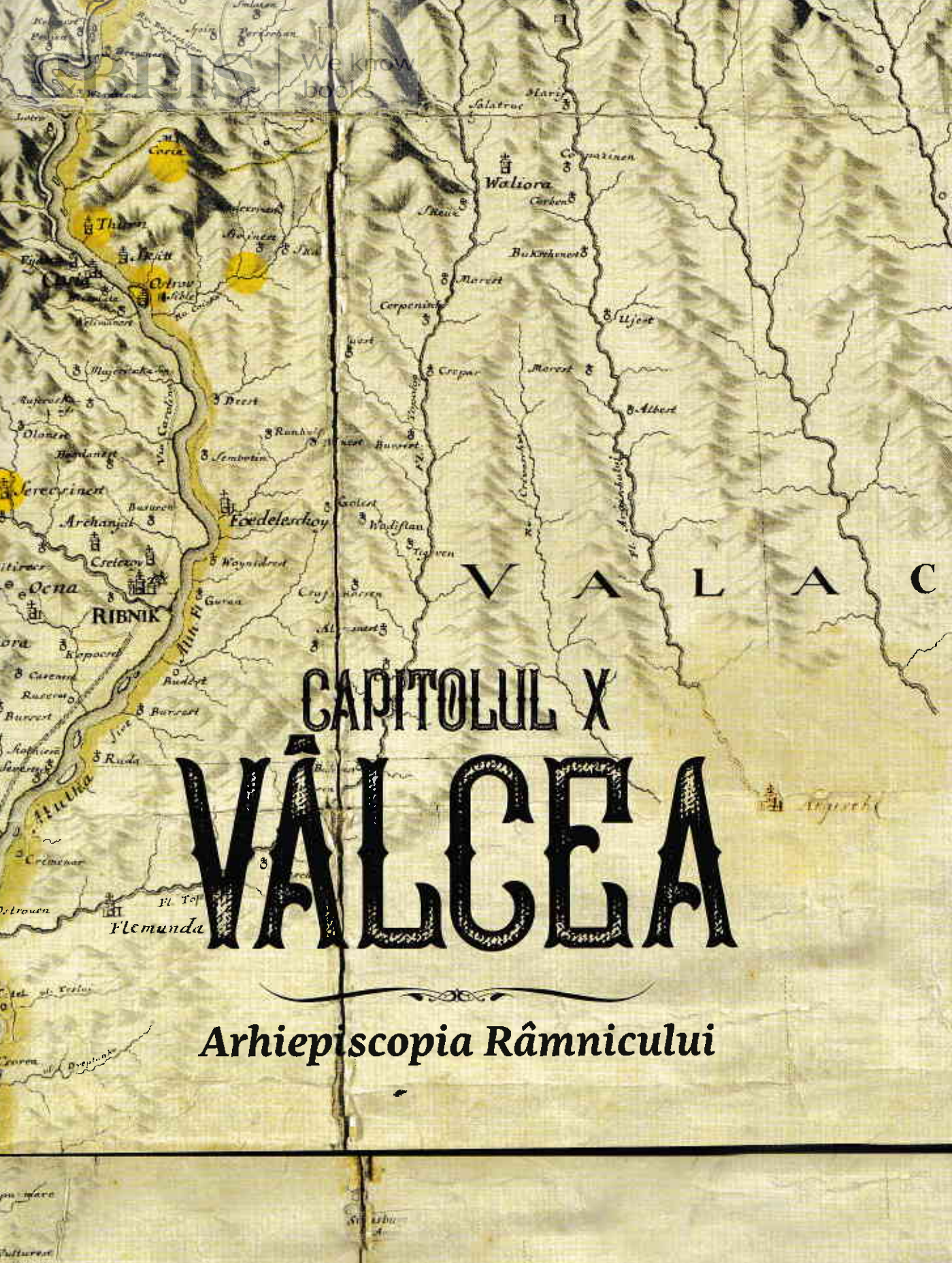

PRINCEPS
PUBLISHING

București, 2025

Cuprins

<i>Capitolul 10– Județul Vâlcea (Arhiepiscopia Râmnicului)</i>	pagina 10
Mănăstirea Berislăvești	pagina 12
Mănăstirea Bradu	pagina 28
Mănăstirea Cornet	pagina 42
Mănăstirea Dobrușa	pagina 58
Mănăstirea Iezer	pagina 70
Mănăstirea Jgheaburi	pagina 86
Mănăstirea Mamu	pagina 102
Mănăstirea Ostrov	pagina 122
Mănăstirea Pahomie	pagina 140
Mănăstirea Pătrunsa	pagina 156
Mănăstirea Sărăcinești	pagina 174
Schitul „Sfântul Ștefan”	pagina 190
Schitul „Sfinții Apostoli”	pagina 206
Mănăstirea Stânișoara	pagina 224
Mănăstirea Turnu	pagina 246

We know
books

BRIS

VÂLCEA

CAPITOLUL X

VÂLCEA

Arhiepiscopia Râmnicului

LIBRIS

we know
books

MĂNĂSTIREA
BERISLĂVEȘTI

*Hramuri: Sfinții Trei Ierarhi – 30 ianuarie
Sfântul Mare Mucenic Gheorghe – 23 aprilie*

LEBRIS

We know
books

FOTO

1. Biserica mănăstirii Berislăvești, cu hramurile „Sfinții Trei Ierarhi” și „Sfântul Mare Mucenic Gheorghe”, vedere dinspre sud-vest. Foto: Marian Vulcănescu.
2. (Pagina următoare) Pridvor, est: pisania de la 1753. Foto: Marian Vulcănescu.
3. Pronaos, vest: Sandu Bucșenescu mare paharnic și Maria Bucșeneasca, prima lui soție. Foto: Marian Vulcănescu.

MĂNĂȘTIREA BERISLĂVEȘTI

Plecând din Călimănești pe drumul ce duce către Curtea de Argeș, însoțind în amonte firul râului Coisca, după numai opt kilometri se ajunge în comuna Berislăvești. Pe la jumătatea secolului XVIII, marele boier argeșean Sandu Bucșenescu avea să zidească aici, pe moșia de zestre a soției sale, Maria, o mănăstire în cinstea Sfinților Trei Ierarhi și a Sfântului Mare Mucenic Gheorghe. Mănăstirea – numită Berislăvești după însăși denumirea localității – este astăzi un valoros monument de artă feudală târzie și o capodoperă a arhitecturii și picturii bizantine vâlcene.

Scurt istoric

La 4 iulie 1753, în vremea domniei lui Matei Grigorie Ghica vodă, se încheiau lucrările de zidire a mănăstirii pe care marele serdar Sandu Bucșenescu și soția sa, Maria, o ctitoriseră pe moșia lor de la Berislăvești.¹ Actul ctitoricesc a rămas consemnat în pisania bisericii: † Întru slava marelui D(um)nezeu Celui în Sf(â)nta Troiță închinat și întru cinstea și bună Sfinților Trei Erarhi Vasilie cel Mare și Grigorie Bogosl(o)vu și Ioan Zlatoust și Sf(â)ntului Mucenicu Gheorghe s-au zidit din t(e)melie și s-au înfrumusețat cu zugrăveală această sf(ân)t(ă) beserică² de dumnealui răposatu Sandu Bucșân(e)scu biv vel pah(a)r(nic), leat 7262 <1753>, în zile(le) mări(i) sale Io Grigorie Ghica V(oe)v(o)ă.³

Această pisanie a fost scrisă după moartea ctitorului, ridicat între timp la rangul de mare paharnic, probabil după ce biserica a fost zugrăvită. Există și o altă pisanie, încastrată în zidul de răsărit al pridvorului, care menționează că egumenul Nicodim Beligrădeanul termina de construit în anul 1762 zidul împrejmuitor al mănăstirii.

Așezământul monahal avea să fie nu doar loc de nevoință pentru obștea de călugări ce urma să se stabilească aici, ci și locaș de rugăciune și de reculegere pentru ctitor și familia acestuia. În cele din urmă, era menit și ca loc de odihnă veșnică pentru aceștia.

În primul său testament, întocmit în 1753 și semnat și de soția sa, Maria, Sandu Bucșenescu lăsa mănăstirii mai multe moșii în Berislăvești, Rădăcinești, Scăueni, Dângești, Seaca, Groși, Sâmbotin și Pereni, precum și treisprezece munți de pe valea Lotrului și alte locuri cu vii, livezi și vaduri de moară. Ctitorul orânduia să fie date mănăstirii „Sfântul Pantelimon” de lângă București și spitalelor cu bolnavi săraci câte

FOTO

1. Bolțile pronaosului. Foto: Marian Vulcănescu.
2. Catapeteasma. Foto: Marian Vulcănescu.

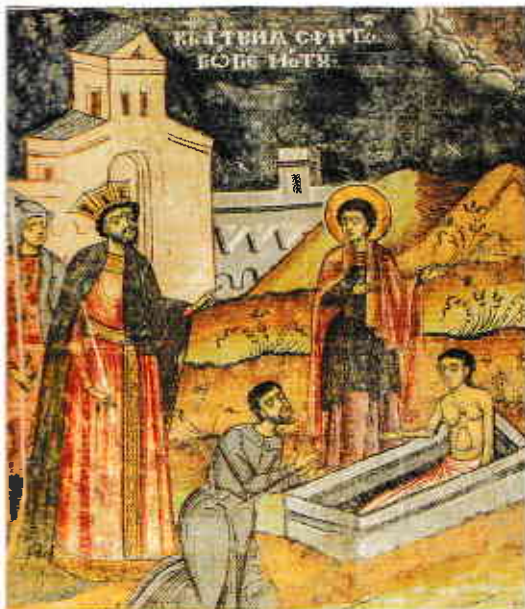
25 de taleri pe an din venitul moșilor menționate mai sus, precum și câte 75 de taleri și 12 oi pe an din venitul munților pe care mănăstirea Berislăvești îi stăpânea.⁴

Acest prim testament al ctitorului Bușenescu mai cuprindea indicații despre felul în care trebuia să fie organizată obștea monahală de la Berislăvești și despre rânduiala săvârșirii unora dintre slujbe. Astfel, trebuia ca egumenul locașului să fie așezat în funcție de către egumenii celor două mănăstiri din vecinătate, Cozia și Curtea de Argeș, în calitate

de epitropi. Era necesar ca în mănăstire să fie un egumen, doi ieromonahi și un diacon, care aveau datoria să officieze regulat slujbe pentru pomenirea ctitorului și a familiei sale. Importante sunt și mențiunile privitoare la organizarea celor două hramuri ale bisericii, „Sfinții Trei Ierarhi” și „Sfântul Mare Mucenic Gheorghe”, la care trebuia să participe și episcopul Râmnicului, precum și egumenii de la Curtea de Argeș și Cozia. Totodată, cerea să se împartă mulțimii de credincioși veniți la praznic 300 de pite și câte un pahar de vin.⁵

Tot prin dispozițiile testamentare ale ctitorului, mănăstirea îndeplinea și rolul de centru educațional: trebuia să fie plătit un dascăl care să dea învățătură la șase copii aleși anual dintre cei săraci și orfani. Aceștia urmau să fie întreținuți integral de mănăstire până la terminarea studiilor, primind hrană, îmbrăcăminte și adăpost,

În anii următori, mănăstirea Berislăvești a servit drept adăpost multor români din Ardeal care erau persecutați de regimul austriac pentru rezistența lor în apărarea ortodoxiei. Dintre cele cincizeci de sate populate cu ardeleni în Țara Românească după mișcarea de rezistență a Sfântului Sofronie de la Cioara, multe s-au înființat pe moșiile mănăstirii Berislăvești.⁸

iar după încheierea studiilor să fie promovați în rândul călugărilor și al preoților sau să fie liberi să meargă unde vor vrea.⁶

În cel de-al doilea testament, întocmit la 6 decembrie 1760, în ultimele sale zile de viață, Sandu Bucșenescu mai lăsa mănăstirii Berislăvești viile din Sinca cu cârciuma de piatră, moșiile de la Rociu și Stănilăvești, cârciuma din drumul cel mare, 2200 de stânjeni din moșiile de la Răzmirești, 20 de stupi din Răzmirești și 20 de stupi din Rociu. Multe alte averi le-a împărțit rudelor sărace. Totodată, i-a scutit de datorii pe mulți dintre cei care se împrumutaseră de la el.⁷

După ce s-a stins din viață, Sandu Bucșenescu a fost înmormântat în ctitoria sa de la Berislăvești. O lespede de piatră cu chenar bogat decorat, aflată în partea de sud a pronaosului, adăpostește mormântul lui. Pe la 1870, egumenul Isidor i-a așezat la căpătâi o cruce pe care a scris: *Ca soarele luminează faptele oamenilor celor buni, precum și ale dumnealui Sandu Bucșenescu, fondatoru aceștii sfinte biserici, care se află înmormântat supt această piatră. Și spre știință s-au făcut această inscripție la 1870 de Isidor eromonahu.*

FOTO

1. Pridvor, timpanul de nord: scene din viața Sfântului Gheorghe. Foto: Marian Vulcănescu.
2. Lespedea de piatră de pe mormântul lui Sandu Bucșenescu. Foto: Marian Vulcănescu.
3. Postamentul crucii lui Sandu Bucșenescu. Foto: Marian Vulcănescu.

FOTO

1. Mănăstirea Berislăvești, vedere de ansamblu. Foto: Marian Vulcănescu.

2. Crucea episcopului Iosif al Argeșului. Foto: Marian Vulcănescu.

În timpul războiului dintre austrieci și turci, mănăstirea Berislăvești a fost incendiată în anul 1788; acest lucru s-a întâmplat și la mănăstirea Cozia, aflată în apropiere. După încheierea conflictului, la Berislăvești a fost trimis stareț un ieromonah de la mănăstirea Curtea de Argeș care s-a ocupat de repararea și restaurarea clădirilor. Apoi, cutremurele din 1802 și 1838 au supus mănăstirea unor noi încercări.⁹

În biserica mănăstirii Berislăvești a fost înmormântat în anul 1820 episcopul Iosif, primul ierarh al Episcopiei Argeșului, înființată în 1793. Appreciat prin istoriografia sa de specialitate și prin tipăriturile sale de valoare națională, ierarhul s-a numărat printre marile personalități ale culturii românești.¹⁰

După secularizarea averilor mănăstirești din 1864, mănăstirea Berislăvești a fost transformată pentru scurt timp în biserică parohială, apoi a revenit la statutul de așezământ monahal. În anul 1870, în vremea egumenului Isidor, pictura originală a fost acoperită cu un strat de pictură în tempera și ulei, realizată de pictorul Belizarie Paraschivescu în stil neoclasic.¹¹

În anul 1948 mănăstirea rămâne fără călugări, fiind transformată din nou în biserică parohială. În mod surprinzător, cu ajutorul autorităților comuniste complexul monahal a fost refăcut, iar aceasta deoarece deținea deja statutul de valoros monument de istorie și arhitectură. Mai multe reparații au avut loc aici în anii 1949, 1966 și 1976.¹²

FOTO

1. Pronaos, sud: egumenul
Isidor. Foto: Marian
Vulcănescu.

2. Jițul arhieresc. Foto: Marian
Vulcănescu.

O vreme îndelungată, biserica a fost închisă din cauza riscului avansat de prăbușire. În anul 2015, odată cu reînființarea mănăstirii, au fost inițiate demersurile pentru consolidarea, restaurarea, conservarea și punerea în valoare a întregului ansamblu. Proiectul a fost finanțat prin Fondul European de Dezvoltare Regională, cu o valoare totală de 20,5 milioane de lei. Au fost executate lucrări de consolidare și restaurare a bisericii, a stăreției, a turnului-clopotniță și a zidului de incintă, fiind de asemenea construit un corp nou de chilii pe latura de sud. În iulie 2018 au debutat lucrările de restaurare a picturii murale, realizate de un colectiv de specialiști coordonat de pictorul restaurator Dumitru Gorea. A fost îndepărtat stratul de pictură realizat în a doua jumătate a secolului XIX în tempera și ulei, fiind astfel adusă la lumină pictura originală în frescă. Totodată, au fost restaurate componentele din piatră: piatra funerară a ctitorului, chenarul ușii

de intrare, ancadramentele ferestrelor, stâlpii pridvorului. În urma îndepărtării a șase straturi de var care acopereau fațadele bisericii, a fost scos la lumină un decor policrom. Toate aceste lucrări au fost încununate cu slujba de resfințire a bisericii, săvârșită la 17 iulie 2022 de către Înaltpreasfințitul Varsanufie, Arhiepiscopul Râmnicului. Biserica mănăstirii Berislăvești arată dragostea și evlavia ctitorilor și a monahilor ei față de sfinții ocrotitori, dar și credința vie și jertfelnică a obștii monahale și a binefăcătorilor, a spus ierarhul la finalul slujbei.¹³

Astăzi, mănăstirea Berislăvești este condusă de maica stareță Ștefanida Negru. Îi sunt alături maicile din obște, care – cu mult devotament față de făgăduințele monahale – împletesc rugăciunea la biserică și la chilie cu lucrul în atelierile de pictură, croitorie și broderie ale mănăstirii.

